Cyllid & Tollau EM

Sut i gwblhau eich Ffurflen Dreth

- Os ydych yn bwriadu cwblhau Ffurflen Dreth bapur, gobeithiwn y bydd y Ffurflen Dreth newydd hon yn hawsach i'w chwblhau. Bydd y canllaw hwn yn eich helpu – mae'r paragraffau agoriadol yn bwysig felly darllenwch nhw cyn dechrau ar eich Ffurflen Dreth. Rhaid i ni dderbyn eich Ffurflen Dreth bapur erbyn **31 Hydref 2008**.
- Ond pam na ewch ati i gyflwyno ar-lein? Mae cyflwyno ar-lein yn ddiogel, yn gyfleus ac os oes angen mae cymorth i'w gael ar y sgrin. Mae gennych dri mis ychwanegol i gyflwyno ar-lein – y dyddiad cau ar gyfer Ffurflenni Treth ar-lein yw **31 Ionawr 2009**.
- Yr unig beth sy'n rhaid i chi ei wneud i gyflwyno ar-lein yw ymweld â **www.hmrc.gov.uk**, dewis Cymraeg ac yna dilyn y cyfarwyddiadau.

Cynnwys

Dyddiad cau ar gyfer cyflwyno – papur TRG 1
Dyddiad cau ar gyfer cyflwyno – ar-lein TRG 1
Sut i gwblhau eich Ffurflen Dreth TRG 1
Ynglŷn â'ch Ffurflen Dreth newydd TRG 1
Dechrau TRG 2
Os bydd angen cymorth arnoch TRG 2
Tudalennau atodol TRG 2
Cyflogaeth TRG 2
Hunangyflogaeth TRG 2
Partneriaeth TRG 3
Eiddo yn y DU TRG 3
Tramor TRG 3
Ymddiriedolaethau ac ati TRG 3
Enillion cyfalaf TRG 3
Dibreswyl ac ati TRG 4

Ad-daliadau Benthyciad Myfyriwr TRG 4

Incwm TRG 5
- Cynilion a buddsoddiadau ar y cyd TRG 5
- Parau priod a phartneriaid sifil TRG 5
- Derbyniadau drwy ariannu amgen TRG 5

Eithriwch TRG 5
Cynhwyswch TRG 5
- Cymryd drosodd, cydsoddi a thrawsnewid cymdeithasau adeiladu TRG 6
- Trosglwyddo incwm o warantau TRG 6

Llog ac ati a difidendau yn y DU TRG 7
- Difidendau o gwmnïau a effeithir gan reolau cwmnïau gwasanaeth TRG 7
- Difidendau a gynhyrchir TRG 7

Pensiynau, blwydd-daliadau a budd-daliadau eraill y Wladwriaeth a gafwyd yn y DU TRG 8
Incwm arall y DU nas cynhwyswyd ar dudalennau atodol TRG 10

Rhyddhad treth TRG 12
Cyfrannu i gynlluniau pensiwn cofrestredig a chynlluniau pensiwn tramor TRG 12
- Terfynau'r rhyddhad TRG 12
- Taliad a ddidynnir o'ch cyflog cyn iddo gael ei drethu (trefniant talu net) TRG 12
- Rhyddhad wrth y ffynhonnell TRG 13
- Taliadau a wnaed yn llawn TRG 13

Cyfrannu at elusennau TRG 14
- Rhodd cymorth TRG 14

Lwfans Person Dall TRG 15

Cwmnïau gwasanaeth TRG 15

Gorffen eich Ffurflen Dreth TRG 16
- Cyfrifo eich treth TRG 16

Treth a ad-dalwyd neu a wrthbwyswyd TRG 16
Bras amcan o'ch bil treth TRG 17
Os nad ydych wedi talu treth ddigonol TRG 18
Os ydych wedi talu gormod o dreth TRG 18
Enw eich cynghorydd treth TRG 19
Llofnodi eich ffurflen a'i dychwelyd TRG 19
- Ffigurau dros dro TRG 19
- Amcangyfrifon (gan gynnwys prisiadau) TRG 19

Dyddiad cau ar gyfer cyflwyno – i'ch atgoffa TRG 20
Taflenni Cymorth TRG 21
Os oes gennych gŵyn tu mewn i'r clawr cefn
Preifatrwydd a Diogelu Data tu mewn i'r clawr cefn

Mae gennym ystod o wasanaethau ar gyfer pobl ag anableddau, gan gynnwys arweiniad ar ffurf Braille, awdio ac mewn print bras. Mae'r rhan fwyaf o'n ffurflenni ar gael mewn print bras. Cysylltwch â ni drwy ffonio'r Llinell Gyswllt Gymraeg os bydd angen y gwasanaethau hyn arnoch.

Dyddiad cau ar gyfer cyflwyno – papur

Os penderfynwch gwblhau Ffurflen Dreth bapur bydd yn rhaid i chi ei dychwelyd erbyn **31 Hydref 2008** er mwyn rhoi digon o amser i ni gyfrifo eich bil treth, neu eich ad-daliad, ac i roi'r canlyniad i chi cyn y **dyddiad cau ar gyfer talu** sef 31 Ionawr 2009.

Os derbyniwn eich Ffurflen Dreth bapur erbyn 31 Hydref ac

- mae treth yn ddyledus (hyd at £2,000)
- mae gennych god TWE

byddwn yn casglu'r dreth sydd arnoch, os yn bosib, drwy god treth y flwyddyn nesaf, oni bai bod yn well gennych ei dalu erbyn 31 Ionawr 2009.

Os dychwelwch eich Ffurflen Dreth ar ôl 31 Hydref 2008, efallai y bydd yn rhaid i chi dalu cosb o £100 (gyda chosb o £100 arall os na fyddwn wedi ei dderbyn erbyn 31 Gorffennaf 2009). Byddwn hefyd yn codi llog ar dreth a delir yn hwyr. Felly ceisiwch beidio ag oedi - ac os bydd angen help arnoch yna cysylltwch â ni.

Cysylltwch

- â ni drwy ffonio'r Llinell
- Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

Dyddiad cau ar gyfer cyflwyno – ar-lein

Y dyddiad cau ar gyfer cyflwyno ar-lein yw **31 Ionawr 2009** (felly os byddwch yn colli'r dyddiad cau ar gyfer cyflwyno ar bapur, gallwch gyflwyno eich Ffurflen Dreth ar-lein o hyd). Rydym yn eich argymell yn gryf i gyflwyno ar-lein oherwydd:

- mae'n ddiogel ac yn gyfleus
- gwneir y cyfrifiannau ar eich rhan yn awtomatig
- mae cymorth ar gael ar y sgrin os bydd ei angen
- cewch neges ar unwaith i gydnabod ein bod wedi derbyn eich Ffurflen Dreth.

I gyflwyno ar-lein ewch i **www.hmrc.gov.uk**, cliciwch ar *Cymraeg* a dilynwch y cyfarwyddiadau.

Sut i gwblhau eich Ffurflen Dreth

Os dewiswch gwblhau'r ffurflen bapur dylech ddarllen 'Sut i gwblhau'r Ffurflen Dreth hon' ar dudalen TR1 y Ffurflen Dreth. Yn ogystal â hyn:

- pan fyddwch yn cwblhau'r blychau 'swm' gallwch ddechrau ar y chwith ger yr arwydd £ neu ar y dde cyn y pwynt degol - does dim gwahaniaeth
- ni fyddwn yn ystyried ceiniogau os byddwch yn eu nodi (dyna pam rydym yn gofyn i chi dalgrynnu eich incwm i lawr a thalgrynnu treth a dalwyd/credydau treth i fyny)
- efallai weithiau bydd yn rhaid i chi nodi symiau negyddol. Gwnewch hyn drwy nodi arwydd minws yn y blwch a ddarperir, cyn eich ffigurau.

Os gofynnwch i rywun arall (eich cyfrifydd neu gynghorydd treth neu efallai gyfaill neu berthynas) i gwblhau eich Ffurflen Dreth ar eich cyfer, byddwch yn dal yn gyfrifol am yr hyn a nodir ar y ffurflen. A **rhaid** i chi lofnodi'r ffurflen. Cysylltwch â ni os ydy llofnodi'r ffurflen yn achosi problem i chi.

Ynglŷn â'ch Ffurflen Dreth newydd

Rydym wedi anfon Ffurflen Dreth a ffurflenni atodol y credwn sy'n gweddu i'ch amgylchiadau personol, yn seiliedig ar y Ffurflen Dreth ddiwethaf a gwblhawyd gennych. Ond eich cyfrifoldeb chi ydy sicrhau bod yr holl dudalennau perthnasol gennych; efallai y bydd angen tudalennau atodol ar wahân arnoch. Bydd tudalen TR2 y ffurflen a'r nodiadau isod yn eich helpu i benderfynu.

Mae'r tudalennau ar gyfer eich prif incwm - cyflogaeth, hunangyflogaeth, eiddo ac ati - mewn lliwiau gwahanol gan ei wneud yn haws i chi eu trafod.

Rydym wedi symud rhai o'r mathau llai cyffredin o incwm a rhyddhad treth a'u gosod yn y tudalennau *Gwybodaeth ychwanegol* a amgaewyd ym mhecyn y Ffurflen Dreth. Os bydd angen y nodiadau ar gyfer y tudalennau *Gwybodaeth ychwanegol* arnoch, yna cysylltwch â ni.

Nid ydym wedi anfon y tudalennau *Crynodeb o'r Cyfrifiad Treth* atoch gyda'r Ffurflen Dreth; os ydych am gyfrifo eich treth eich hun yna cysylltwch â ni.

Dechrau

Yn gyntaf casglwch eich cofnodion ariannol ynghyd am y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2008, er enghraifft:

- eich ffurflenni P60, P11D neu P45 Rhan 1A a'ch Hysbysiadau Cod TWE ar gyfer 2007-08 a 2008-09
- os ydych yn gweithio i chi eich hun, eich cyfrif elw a cholled neu, os nad ydych yn llunio cyfrifon ffurfiol, eich cofnodion busnes ar gyfer derbyniadau a threuliau
- eich cyfriflenni banc, llyfr cyfrif cymdeithas adeiladu, bonion difidend, atodlenni buddsoddiadau drwy frocer ac ati
- tystysgrifau cyfraniadau pensiwn personol.

Yna, edrychwch drwy'r ffurflen i weld pa fath o wybodaeth sydd ei hangen.

Os bydd angen cymorth arnoch

Mae'n annhebyg iawn y bydd angen i chi ddarllen y canllaw hwn yn llwyr a does dim nodiadau ar gyfer pob blwch ar y ffurflen - dim ond nodiadau ar gyfer y rhai y credwn y gallai fod angen ychydig yn fwy o eglurhad. Nid ydym yn cynnwys yr holl fanylion yma - ac felly byddwn weithiau yn eich cyfeirio at Daflenni Cymorth. Os ydych am gael rhagor o wybodaeth cysylltwch â ni drwy ffonio 0845 302 1489 neu ewch i **www.hmrc.gov.uk.**

Tudalennau atodol

Rydym wedi ceisio anfon Ffurflen Dreth atoch sy'n gweddu i'ch amgylchiadau ond os nad oes gennych dudalen ar gyfer math arbennig o incwm (neu os cawsoch enillion cyfalaf) bydd angen tudalennau atodol ar wahân arnoch. Os bydd angen rhai arnoch, ffoniwch y Llinell Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu ewch i **www.hmrc.gov.uk** lle y gallwch eu llwytho i lawr.

Cyflogaeth

Os ydych yn cael eich cyflogi - p'un a yw'n rhan amser, amser llawn neu'n gyflogaeth achlysurol - byddwch fel arfer yn gorfod cwblhau tudalen *Cyflogaeth*.

Dylai rhai mathau o incwm o gyflogaeth gael eu cynnwys ar y tudalennau *Gwybodaeth ychwanegol*, a gynhwysir yn y pecyn Ffurflen Dreth, ac nid y dudalen *Cyflogaeth*, felly gwiriwch y rheiny'n gyntaf cyn gofyn am y dudalen *Cyflogaeth* a'r nodiadau.

Cwblhewch y tudalennau *Cyflogaeth*:
- os oeddech yn gyfarwyddwr cwmni
- os oeddech yn weithiwr i asiantaeth
- os oeddech yn ddeiliad swydd, er enghraifft, cadeirydd, ysgrifennydd neu drysorydd
- petaech chi wedi cael eich trin fel cyflogai person arall oni bai eich bod wedi defnyddio cwmni neu bartneriaeth fel cyfryngwr.

Bydd angen un tudalen *Cyflogaeth* arnoch ar gyfer pob cyflogaeth, swydd fel cyfarwyddwr ac ati.

Hunangyflogaeth

Os oeddech mewn busnes ar eich liwt eich hun, hynny yw roeddech yn cynnal masnach, proffesiwn neu alwedigaeth, cwblhewch y tudalennau *Hunangyflogaeth*. Os buoch yn gweithio gyda rhywun arall mewn partneriaeth, defnyddiwch y tudalennau *Partneriaeth* yn lle hynny.

Bydd angen y tudalennau *Hunangyflogaeth* arnoch os oeddech yn isgontractiwr yn gweithio yn y diwydiant adeiladu.

Mae dau fath o dudalennau *Hunangyflogaeth* - rhai byr a rhai llawn. Os ydy'ch busnes yn syml ac os ydy'ch trosiant blynyddol yn is na £64,000, byddwch mwy na thebyg yn gallu defnyddio'r tudalennau byr. Os ydy'ch busnes yn fwy cymhleth ac os oedd eich trosiant yn £64,000 neu ragor, neu os oes angen i chi addasu eich elw, bydd angen i chi gwblhau'r tudalennau llawn. (Mae gan Enwau yn Lloyd's yn Llundain fersiwn eu hunain o'r tudalennau *Hunangyflogaeth*.)

Partneriaeth

Bydd yn rhaid i bob partner gwblhau tudalennau *Partneriaeth* fel rhan o'i Ffurflen Dreth bersonol ef/hi a bydd rhaid i un partner gwblhau Ffurflen Dreth y Bartneriaeth.

Eiddo yn y DU

Defnyddiwch y tudalennau *Eiddo yn y DU* i gofnodi rhent ac incwm gosod eiddo yn y DU. Efallai y bydd angen y tudalennau *Eiddo yn y DU* hefyd os ydych yn gosod ystafelloedd wedi eu dodrefnu yn eich cartref eich hun yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2008. Ond os oedd gosod yr eiddo hwn yn cyfrif fel masnach - er enghraifft, oherwydd eich bod yn darparu prydau bwyd a gwasanaethau eraill - bydd angen i chi gael y tudalennau *Hunangyflogaeth*.

Tramor

Os mai difidendau tramor wedi'u trethu oedd eich unig incwm tramor (hyd at £300) gallwch eu cofnodi ym mlwch 5 ar dudalen TR3 (a darllenwch y nodyn ar gyfer blwch 5 ar dudalen TRG 8).

Peidiwch â chwblhau'r tudalennau *Tramor* **dim ond** er mwyn hawlio'r sail trosglwyddo (arian yn ôl i'r DU). Os na dderbyniwyd symiau yn y DU yn ystod y flwyddyn dreth mewn perthynas ag incwm y dylid ei gynnwys ar y tudalennau *Tramor* rhowch nodyn yn y blwch 'Unrhyw wybodaeth arall' ar eich Ffurflen Dreth gan ddatgan eich bod yn hawlio'r sail trosglwyddo a chwblhewch y tudalennau 'Dibreswyl'. Pan:

- fyddwch wedi trosglwyddo, neu wedi cymryd rhan yn y broses o drosglwyddo asedion ac o ganlyniad i hynny daeth incwm yn daladwy i berson tramor, neu
- bydd rhywun arall wedi trosglwyddo neu wedi cymryd rhan yn y broses o drosglwyddo asedion ac o ganlyniad i hynny daeth incwm yn daladwy i berson sydd dramor, ac rydych wedi derbyn budd o ganlyniad i'r trafodyn perthnasol

yna bydd Taflen Gymorth 262 *Income and benefits from transfer of assets abroad* yn eich helpu i benderfynu p'un a ddylid cynnwys unrhyw incwm ar y tudalennau *Tramor*. Mae person sydd dramor yn cynnwys unigolyn, ymddiriedolwyr setliad, cwmni neu berson arall.

Dylid defnyddio'r tudalennau *Tramor* hefyd ar gyfer buddiannau a gafwyd o ymddiriedolaeth yn y DU sydd naill ai wedi bod yn ymddiriedolaeth dramor neu wedi derbyn incwm o ymddiriedolaeth dramor.

Cysylltwch

- â ni drwy ffonio'r Llinell
- Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

Ymddiriedolaethau ac ati

Os oeddech yn fuddiolwr ymddiriedolaeth (ac eithrio ymddiriedolaeth wag 'bare trust') neu setliad, neu setlwr ymddiriedolaeth neu setliad y tybir bod yr incwm yn eiddo i chi, cwblhewch y tudalennau *Ymddiriedolaeth ac ati*.

Os cawsoch incwm o ystâd person ymadawedig peidiwch â chwblhau'r tudalennau *Ymddiriedolaeth* ac ati:

- os mai'r hyn yr oedd hawl gennych ei dderbyn oedd cymynrodd o swm penodedig o arian neu ased penodol, neu
- os talwyd eich cymynrodd ynghyd â llog - nodwch y llog ym mlwch 1 ar dudalen TR3 eich ffurflen Dreth, neu
- os daeth yr incwm hwnnw o ased penodol yr ystâd a gellir ei nodi mewn man arall ar eich Ffurflen Dreth, er enghraifft, rhenti o eiddo'r ystâd.

Enillion cyfalaf

Rhaid i chi gwblhau tudalennau *Crynhoi Enillion Cyfalaf* ac atodi eich cyfrifiannau os yn ystod y flwyddyn:

- gwnaethoch waredu asedion trethadwy a oedd yn werth mwy na £36,800, neu
- os oes gennych golledion i'w didynnu o'ch enillion trethadwy ond mae eich enillion cyn colledion a rhyddhad meinhau yn fwy na £9,200, neu
- os nad oes gennych golledion i'w didynnu ond mae eich enillion trethadwy ar ôl rhyddhad meinhau yn fwy na £9,200, neu
- os ydych am hawlio colled cyfalaf caniataol neu hawlio unrhyw enillion cyfalaf neu wneud dewis arall am y flwyddyn.

Wrth gyfrifo p'un a oedd yr asedion a waredwyd gennych yn werth fwy na £36,800, defnyddiwch werth marchnad unrhyw asedion a roddwyd neu a werthwyd gennych am lai na'u gwerth llawn ac anwybyddwch y canlynol:

- pan fyddwch wedi gwaredu asedion a eithrir, fel ceir preifat, cyfranddaliadau a gedwir o fewn Cynllun Ecwiti Personol (PEP) neu Gyfrif Cynilo Unigolyn (ISA)
- pan fyddwch yn gwaredu asedion i'ch priod neu eich partner sifil (os oeddech yn byw gyda'ch gilydd ar ryw adeg yn ystod y flwyddyn dreth)
- pan fyddwch yn gwaredu eich cartref eich hun, lle
  - dyma eich unig gartref yn ystod eich perchenogaeth ac ni chafodd ei ddefnyddio at unrhyw ddibenion eraill, er enghraifft, yn eich busnes
  - defnyddiwyd eich tŷ fel eich cartref trwy gydol eich perchenogaeth (ond gallwch anwybyddu tair blynedd olaf eich perchenogaeth)
  - nid oedd yr ardd a'r tir, a waredwyd ar yr un pryd, yn fwy na hanner hectar.

Wrth gyfrifo cyfanswm eich enillion trethadwy dylech gynnwys unrhyw enillion a briodolir i chi (er enghraifft, oherwydd eich bod yn setlwr neu'n fuddiolwr ymddiriedolaeth, neu mewn rhai achosion pan ydych yn aelod o gwmni dibreswyl).

Os nad yw eich domisil yn y DU ac rydych yn agored i dreth ar y sail drosglwyddo, dylech gynnwys y derbyniadau a'r enillion a drosglwyddwyd i'r DU yn y flwyddyn dreth wrth ystyried y terfynau uchod mewn perthynas ag asedion tramor.

Dibreswyl ac ati

Os ystyriwch nad ydych yn preswylio, fel arfer yn preswylio neu nad yw eich domisil yn y DU, neu fod gennych breswyl deublyg yn y DU ac mewn gwlad arall, cwblhewch y tudalennau *Dibreswyl ac ati* **yn gyntaf** (cyn cwblhau unrhyw dudalennau eraill).

Ad-daliadau Benthyciad Myfyriwr

Caiff ad-daliadau Benthyciadau sy'n amodol ar incwm eu casglu gennym ni (ar gyfer benthycwyr newydd, o Awst 1998). Dylech gysylltu â ni:

- os cewch hysbysiad ar ôl i chi ddychwelyd eich ffurflen dreth, sy'n nodi eich bod wedi ad-dalu eich benthyciad yn llawn cyn 1 Ionawr 2009, neu
- os, fel rhan o'n cyfrifiant o'ch treth ac ad-daliad eich benthyciad myfyriwr, bydd ad-daliad y benthyciad yn fwy na'r hyn sy'n weddill o'r benthyciad ac ni chawsoch eich hysbysu ei fod wedi ei dalu'n llawn.

Os gwnaethoch ad-daliadau benthyciad myfyriwr ac os cawsoch Dâl Salwch statudol oddi wrthym yn ystod 2007-08, yna darllenwch y nodyn ar gyfer blwch 14 ar dudalen TRG 10.

Incwm

Cynilion a buddsoddiadau ar y cyd
Fel arfer y rheol yw - cynhwyswch **eich cyfran chi** o'r incwm yn unig.

Parau priod a phartneriaid sifil
Fel arfer caiff incwm o fuddsoddiadau a ddelir ar y cyd eu trin fel petaent yn berchen i'r ddau ohonoch mewn cyfrannau cyfartal, a chaiff bob un ohonoch ei drethu ar hanner yr incwm. Fodd bynnag, os delir y buddsoddiadau mewn cyfrannau anghyfartal, ac mae gennych hawl i'r incwm yn y cyfrannau hynny, gallwch ddewis gael eich trethu ar y sail honno - os ydych am wneud y dewis, yna cysylltwch â ni. (Bydd cyfrifon banc a chymdeithasau adeiladu yn cael ei dal fel 'perchnogion llesiannol ar y cyd', felly oni bai eich bod wedi newid yn gyfreithiol sail cadw'r cyfrif, ni ellwch wneud dewis o'r fath ar gyfer y cyfrifon hyn).

Os ydych yn dal cyfranddaliadau ar y cyd gyda'ch priod neu eich partner sifil mewn cwmni caeëdig (byddwch yn gwybod os ydy hyn yn berthnasol i chi), caiff incwm y difidend ei drethu mewn cyfrannedd i'ch hawliad (efallai na fydd hwn yn 50:50).

Derbyniadau ariannu amgen
Os oes gennych fuddsoddiad mewn banc neu gymdeithas adeiladu sydd, yn lle talu llog, yn talu enillion o fath gwahanol (efallai bydd y banc neu'r gymdeithas adeiladu yn galw'r taliad hwn yn enillion ariannu amgen neu enillion rhannu elw), dylech gynnwys y taliad a gewch ym mlwch 1 ar dudalen TR 3 os cafodd ei drethu neu flwch 2 os na chafodd ei drethu.

Cysylltwch
- â ni drwy ffonio'r Llinell
- Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

Eithriwch

Eithriwch y canlynol o'ch Ffurflen Dreth:
- llog neu ddifidendau neu fonysau a gafwyd o fuddsoddiadau a eithriwyd rhag treth, er enghraifft, PEPs ac ISAs, oni bai fod rhywbeth wedi digwydd a achosodd yr incwm fod yn agored i dreth - er enghraifft, os byddwch yn codi llog o fwy na £180 mewn un flwyddyn o'r arian a ddelir mewn PEP
- llog a bonysau terfynol o gynlluniau Cynilo Wrth Ennill
- gwobrau Bondiau Premiwm, Y Loteri Genedlaethol a hapchwarae
- llog a ddyfarnwyd gan lys yn y DU fel rhan o ddyfarniad iawndal am anaf personol neu farwolaeth
- llog ar Dystysgrifau Cynilion Ulster (os ydych fel arfer yn byw yng Ngogledd Iwerddon ac yn byw yno pan brynoch y tystysgrifau neu pan gawsant eu had-dalu)
- Lwfansau mabwysiadu a delir o dan ddarpariaethau Rheoliadau Lwfans Mabwysiadu 1991 neu gynlluniau a gymeradwywyd gan Ysgrifennydd Gwladol Yr Alban o dan Adran 51 Deddf Mabwysiadu (Yr Alban) 1988.

Cynhwyswch

Rhaid i chi gynnwys ar eich Ffurflen Dreth, llog ac ati a gawsoch o:
- banciau a chymdeithasau adeiladu (gan gynnwys cyfrifon y rhyngrwyd) - cyfrifon cyfredol a chadw (gan gynnwys y rheiny sy'n talu derbyniadau ariannu amgen)
- ymddiriedolaethau uned awdurdodedig a chwmnïau buddsoddi penagored yn y DU
- PEP neu ISA annilys neu a wnaed yn ddi-rym (yn ogystal â difidendau, bonysau ac incwm arall)
- cynhyrchion Cynilion a Buddsoddiadau Cenedlaethol
  - pan ddidynnir treth cyn i chi ei dderbyn (megis Bondiau FIRST Option a Bondiau Cynilion Cyfradd Sefydlog) a
  - pan na fydd treth wedi ei ddidynnu (Bondiau Gwarantu Incwm i Bensiynwyr a Chyfrifon Cynilion Easy Access) ond
  - dylech eithrio'r £70 cyntaf o log o unrhyw Gyfrif Cyffredin sy'n bodoli, llog cronedig ar Dystysgrifau Cynilion Cenedlaethol (gan gynnwys tystysgrifau wedi'u cysylltu â mynegai) a llog ar Fondiau Bonws Plant.

- tystysgrifau adneuon treth
- benthyciadau i unigolion a mudiadau
- undebau credyd a chymdeithasau cyfeillgar
- Ymddiriedolaethau Ardaloedd Menter (dylid cynnwys y rhenti yn y tudalennau *Eiddo yn y DU*).

Dylech gynnwys difidendau o:
- cwmnïau yn y DU
- ymddiriedolaethau uned awdurdodedig yn y DU, a
- cwmnïau buddsoddi penagored yn y DU.

Dylech gynnwys incwm o flwydd-daliadau bywyd a brynwyd hefyd. Dim ond rhan o'r taliad a gewch fydd yr incwm - gwiriwch eich tystysgrifau tâl - peidiwch â rhoi gweddill y taliad ar eich Ffurflen Dreth. Nid yw blwydd-dal bywyd a brynwyd yn flwydd-dal ymddeol, nac ychwaith yn ganlyniad cyfraniadau a dalwyd i gynllun pensiwn personol.

Os ydych yn fuddiolwr ymddiriedolaeth wag (bare trust) (hynny yw, mae gennych hawl di-oed ac absoliwt i gyfran o incwm neu gyfalaf yr ymddiriedolaeth) nodwch y llog a'r difidendau ym mlychau 1 i 4 fel y bo'n briodol ar dudalen TR 3 - peidiwch â'u nodi ar y tudalennau *Ymddiriedolaethau ac ati*.

Os rhoddoch rodd i unrhyw un o'ch plant sydd o dan 18 oed, ac mae'r rhoddion hynny yn cynhyrchu incwm o £100 neu ragor (cyn treth) mewn blwyddyn dreth, rhaid i chi gynnwys yr incwm llawn hwnnw yn eich Ffurflen Dreth.

Dylech gynnwys llog o stociau'r llywodraeth (gwarantau giltiau), difidendau stoc a difidendau anghymwysol, benthyciadau a ddilëwyd ac enillion ar bolisïau yswiriant bywyd, yn y tudalennau *Gwybodaeth ychwanegol* a amgaewyd ym mhecyn y Ffurflen Dreth.

Cysylltwch
- â ni drwy ffonio'r Llinell
- Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

Cymryd drosodd, cydsoddi a thrawsnewid cymdeithasau adeiladu

Efallai y bydd yn rhaid i chi dalu treth os cawsoch arian o ganlyniad i gydsoddiad rhwng dwy neu fwy o gymdeithasau adeiladu, neu os cawsoch arian neu gyfranddaliadau o ganlyniad i naill ai cwmni'n cymryd drosodd neu'n cydsoddi â chymdeithas adeiladu. Efallai bydd y cwmni'n dweud wrthych os bydd treth i'w thalu ond os bydd angen cymorth arnoch, yna cysylltwch â ni.

Os bydd y taliad yn agored i Dreth Incwm dylech ei gynnwys ym mlwch 1. Os nad ydych yn siŵr dylech ei gynnwys ym mlwch 15 gan roi manylion ym mlwch 19 ar dudalen TR6. Os yw'n agored i Dreth Enillion Cyfalaf dylech ei ychwanegu at unrhyw enillion cyfalaf trethadwy eraill a gwirio p'un a ddylech gwblhau tudalennau *Crynhoi Enillion Cyfalaf* (gweler tudalen TR 2 yn eich Ffurflen Dreth a thudalen TRG 3 y Canllaw hwn).

Trosglwyddo incwm o warantau

Os byddwch yn gwerthu neu'n trosglwyddo'r hawl i log neu ddifidend ond heb waredu'r warant ei hun, caiff yr incwm hwnnw a drosglwyddir gennych ei drin fel eich incwm eich hun a dylid ei gynnwys ym mlwch 2.

Llog ac ati a difidendau yn y DU

Os ydy cyfanswm eich incwm (gan gynnwys llog) yn is na £5,225 gallwch gofrestru i gael eich llog ac ati wedi ei dalu heb ddidynnu treth. Ffoniwch y llinell gyswllt Gymraeg a gofynnwch am ffurflen R85.

1 Llog/swm a drethwyd eisoes o fanc, cymdeithas adeiladu, ymddiriedolaeth uned ac ati – *y swm net ar ôl didynnu treth*

Byddwch fel arfer yn derbyn eich llog ac ati ar ôl i'r talwr ddidynnu treth (ar 20%), er enghraifft y banc neu'r gymdeithas adeiladu neu reolwr ymddiriedolaeth uned. Yr hyn sydd ei angen ym mlwch 1 yw'r swm net - hynny yw, y llog ac ati ar ôl didynnu treth - sef y swm a gynyddodd eich arian yn y cyfrif.

Gallai cyfriflenni banc neu lyfrau cyfrif cymdeithasau adeiladu ddisgrifio hwn mewn ffordd wahanol. Gallai eich cyfriflen ddangos tri swm - 'llog gros', 'treth a ddidynnwyd' a 'llog net'. Os felly, mae'n fater syml o gopïo'r ffigur llog net a'i nodi ym mlwch 1. Ond bydd rhai talwyr yn dangos y llog gros a'r dreth a ddidynnwyd. Y llog net yw'r hyn a gewch pan fyddwch yn tynnu'r 'dreth a ddidynnwyd' o'r llog gros. Mae rhai talwyr yn dangos 'llog net' yn unig ar eich cyfriflen ac felly'r unig beth sy'n rhaid i chi ei wneud yw nodi'r ffigur hwnnw ym mlwch 1.

Os oes gennych fwy nag un cyfrif ychwanegwch at ei gilydd yr holl ffigurau sydd gennych ar gyfer llog net ac ati a rhowch y cyfanswm ym mlwch 1.

2 Llog y DU ac ati heb ei drethu (symiau nas trethwyd o gwbl)

Os oes gennych gyfrif sy'n talu llog ac ati i chi heb fod y talwr yn didynnu treth o gwbl - 'cyfrif sy'n talu'n gros' - nodwch y swm hwnnw sydd heb ei dreth ym mlwch 2. (Peidiwch â defnyddio'r blwch hwn ar gyfer ffigur gros y ffigur a nodwyd ym mlwch 1 - os gwnewch hyn, cewch eich trethu ddwywaith ar yr un incwm.)

3 Difidendau gan gwmnïau yn y DU – *peidiwch â chynnwys y credyd treth*

Bydd eich taleb ddifidend yn dangos daliad eich cyfranddaliadau yn y cwmni, y gyfradd ddifidend, y credyd treth a'r difidend sy'n daladwy. Byddwch yn cael yr wybodaeth hon hyd yn oed os telir eich difidend yn uniongyrchol i'ch cyfrif banc neu drwy eich brocer buddsoddiadau. Yr unig ffigur sydd angen i chi ei nodi ar eich Ffurflen Dreth yw cyfanswm yr holl daliadau difidend - peidiwch ag ychwanegu'r credydau treth.

Dylech gynnwys yma'r holl ddifidendau o gyfranddaliadau a gawsoch drwy gynlluniau cyfranddaliadau cyflogeion. Mae un eithriad i hyn sef difidendau a ddefnyddir i brynu rhagor o gyfranddaliadau drwy gynllun Annog Perchenogaeth cyfranddaliadau a gymeradwywyd, er efallai y bydd yn rhaid i chi eu cynnwys os cymerwch y cyfranddaliadau hynny allan o'r cynllun o fewn tair blynedd. Os nad ydych yn siŵr ewch i **www.hmrc.gov.uk/shareschemes** neu cysylltwch â ni.

Gelwir difidendau neu ddosbarthiadau a delir gan Ymddiriedolaethau Buddsoddi mewn Eiddo Diriaethol yn y DU (UK-REITs) allan o elw rhydd o dreth yr UK-REIT yn Ddifidendau Incwm o Eiddo. Y swm a drethir yw swm llawn y Difidendau Incwm o Eiddo. Dylech nodi hwn ym mlwch 15 a'r dreth a ddidynnwyd ym mlwch 17.

Difidendau gan gwmnïau a effeithiwyd gan reolau cwmnïau gwasanaeth

Os cewch eich effeithio gan reolau cwmnïau gwasanaeth - byddwch yn gwybod os yw'n berthnasol i chi - ac mae'r cwmni wedi gwneud cais fel na fydd y difidendau yn drethadwy arnoch chi ac rydym wedi cymeradwyo'r cais hwnnw, gallwch hepgor y difidendau hynny o'ch Ffurflen Dreth. Os ydych yn ansicr ynglŷn â'r sefyllfa bresennol yna cysylltwch â ni.

Difidendau a gynhyrchir

Os ydych yn derbyn ac yn cynhyrchu difidendau rhowch fanylion yn y blwch 'Unrhyw wybodaeth arall' blwch 19 ar dudalen TR6; peidiwch â chynnwys y difidendau yma.

4 Difidendau o ymddiriedolaethau uned a chwmnïau buddsoddi penagored awdurdodedig yn y DU

Nodwch y difidendau fel y maent yn ymddangos ar eich taleb ddifidend; peidiwch ag ychwanegu'r credyd treth. Os oes gennych unedau neu gyfranddaliadau cronni caiff y difidend ei ail-fuddsoddi'n awtomatig ond mae'n rhaid i chi gynnwys y difidend ym mlwch 4 o hyd.

Peidiwch â chynnwys unrhyw swm a nodwyd 'cyfartaliad' (equalisation). Mae'r swm hwn yn ad-daliad cyfalaf, a dylid ei ddidynnu o gost yr unedau neu'r cyfranddaliadau pan fyddwch yn cyfrifo enillion cyfalaf.

5 **Difidendau tramor (hyd at £300)**

Os mai'r unig incwm tramor a gawsoch oedd difidendau trethadwy, gallwch eu nodi ym mlwch 5 (yn hytrach na chwblhau'r tudalennau Tramor) - ond dim ond credyd treth sylfaenol (10%) a roddir i chi pan fyddwn yn prosesu eich Ffurflen Dreth. Nodwch gyfwerth y difidend a'r dreth dramor a ddidynnwyd mewn sterling ym mlwch 6, yma.

Pensiynau a blwydd-daliadau'r DU a budd-daliadau eraill y Wladwriaeth a gawsoch

Peidiwch â chynnwys lwfans Gweini mewn unrhyw fan ar eich Ffurflen Dreth

Dylech eithrio'r canlynol o flychau 7 i 12

- Lwfans gweini, taliad profedigaeth, lwfans anabledd
- Credyd Pensiwn y Wladwriaeth
- ychwanegiadau at Bensiynau'r Wladwriaeth neu at fudd-daliadau o ganlyniad i blant dibynnol
- grant Ceisydd Gwaith
- lwfans hyfforddi'r Fargen Newydd (ond dylid cynnwys cyflog o dan y Fargen Newydd ar y tudalennau *Cyflogaeth*)
- Taliadau Ardal Gyflogaeth
- Lwfans Mamolaeth
- pensiwn gweddwon rhyfel a rhai pensiynau eraill a delir i ddibynyddion eraill personél ymadawedig y Lluoedd Arfog a'r Llynges Fasnach. (Cysylltwch â ni am ragor o wybodaeth ynglŷn â gostyngiadau yn y pensiynau hyn neu pan na chânt eu talu oherwydd bod pensiwn neu fudd-dal arall yn cael ei dalu)
- pensiynau a thaliadau eraill oherwydd anabledd, anaf neu salwch a achoswyd gan wasanaeth milwrol
- pensiynau tramor (dylai'r rhain fynd ar y tudalennau *Tramor*).

7 **Pensiwn y Wladwriaeth**

Nodwch y swm llawn yr oedd hawl gennych ei gael am y flwyddyn, ond didynnwch:
- unrhyw ychwanegiad ar gyfer plentyn dibynnol
- bonws y Nadolig
- taliad tanwydd y gaeaf
- unrhyw ostyngiad yn y taliadau, efallai am amser a dreuliwyd yn yr ysbyty.

Darllenwch y nodyn ar gyfer blwch 14 ar dudalen TRG 10 i weld pa Bensiynau'r Wladwriaeth ddylid eu nodi ym mlwch 14, nid ym mlwch 17.

Y ffigur y dylid ei nodi ym mlwch 7 yw cyfanswm yr hawliadau wythnosol, hyd yn oed os cawsoch eich talu yn fisol neu'n chwarterol. Os na wyddoch y swm ffoniwch Pensions Direct ar **0845 302 3011** a gofynnwch am ffurflen BR735 am y flwyddyn 6 Ebrill 2007 i 5 Ebrill 2008.

Yn ogystal â'ch pensiwn sylfaenol, dylai'r ffigur ym mlwch 7 gynnwys:
- unrhyw bensiwn graddedig
- yr ychwanegiad ar sail oedran os ydych dros 80 oed
- ychwanegiadau a dalwyd gan yr Adran Gwaith a Phensiynau i gynyddu isafswm pensiwn gwarantedig
- unrhyw ychwanegiad ar gyfer oedolyn dibynnol
- unrhyw bensiwn ychwanegol a delir i chi oherwydd eich bod wedi gohirio neu wedi rhoi'r gorau dros dro i dderbyn Pensiwn y Wladwriaeth.

Merched priod

Dylech gynnwys unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth sy'n daladwy i chi yn rhinwedd cyfraniadau Yswiriant Gwladol eich gŵr.

8 **Cyfandaliad Pensiwn y Wladwriaeth**

Os gwnaethoch oedi cyn hawlio Pensiwn y Wladwriaeth am o leiaf 12 mis yn olynol (gyda'r cyfnod i gyd yn disgyn ar ôl 6 Ebrill 2005) a dewisoch dderbyn cyfandaliad unigol o'r Adran Gwaith a Phensiynau yn ystod 2007-08, yna nodwch y taliad cyn iddo gael ei drethu ym mlwch 8 (y swm gros). Nodwch y dreth a ddidynnwyd o'r taliad ym mlwch 9.

10 **Pensiynau (heblaw am Bensiwn y Wladwriaeth), blwydd-daliadau ymddeol a mân daliadau trethadwy**

Bydd talwr eich pensiwn yn rhoi P60 (Tystysgrif diwedd blwyddyn) neu ddatganiad tebyg i chi. Ychwanegwch at ei gilydd holl bensiynau'r DU (ac eithrio Pensiwn y Wladwriaeth) yn ogystal â blwydd-daliadau ymddeol gan gynnwys y rheiny:

- gan eich cyflogwr chi neu gyflogwr eich diweddar ŵr, wraig neu bartner sifil
- o gynlluniau pensiwn personol a chynlluniau pensiwn cyfranddeiliad
- a delir fel pensiynau heb eu gwarantu (tyniadau incwm) o unrhyw fath o gynllun pensiwn cofrestredig
- o gynlluniau Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (gan gynnwys Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol Rhydd)
- am anafiadau yn y gwaith neu ar gyfer salwch sy'n gysylltiedig â gwaith
- o ganlyniad i wasanaeth yn y lluoedd arfog (gan gynnwys Taliadau Incwm Gwarantedig i un sy'n Goroesi o Gynllun Iawndal y Lluoedd Arfog ar gyfer gweddwon, gwŷr gweddw, partneriaid neu bartneriaid sifil sy'n goroesi personél ymadawedig y gwasanaethau)
- o gontractau blwydd-dal ymddeol neu gynlluniau ymddiriedolaeth (ond dylid nodi blwydd-daliadau bywyd a brynwyd ym mlwch 1 ar dudalen TR3)
- rhannau trethadwy cyfandaliadau a gawsoch yn lle pensiwn bach ('taliad dibwys' neu 'cyfandaliad dibwys').

Rhowch fanylion talwyr y pensiynau a'r blwydd-daliadau hyn ar symiau a dalwyd a'r dreth a ddidynnwyd ym mlwch 19 ar dudalen TR6. Mae angen yr wybodaeth hon arnom ar gyfer eich cod treth TWE am y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2009.

A ydych yn derbyn pensiwn o ganlyniad i ymddeoliad oherwydd salwch sy'n gysylltiedig â gwaith neu anaf yn y gwaith? Os ydych, ac mae eich pensiwn yn fwy na'r hyn y byddai wedi bod petaech wedi ymddeol, ar yr un adeg am resymau iechyd na chawsant eu hachosi gan eich gwaith, nid yw'r swm ychwanegol yn drethadwy. (Nid yw hwn yn gymwys i unrhyw bensiwn a delir o dan gynllun pensiwn cofrestredig.)

Didyniad o 10%

Os cewch bensiwn y DU am gyn wasanaeth i lywodraeth dramor, dim ond 90% o'r pensiwn sylfaenol fydd yn drethadwy yn y DU, os bydd rhai amodau'n gymwys. Rhaid i'r pensiwn gael ei dalu:

- gan neu drwy unrhyw adran gyhoeddus, swyddog neu asiant llywodraeth y diriogaeth dramor
- i berson a gyflogwyd yng ngwasanaeth y Goron neu mewn gwasanaeth o dan lywodraeth y diriogaeth dan sylw (neu weddw, gŵr gweddw, partner sifil, plentyn, perthynas neu ddibynnydd y person hwnnw.)

Y tiriogaethau dan sylw yw:

- unrhyw wlad sy'n ffurfio rhan o deyrnasoedd Ei Mawrhydi
- unrhyw wlad o fewn y Gymanwlad (ac eithrio'r DU)
- unrhyw diriogaeth a ddiogelir gan Ei Mawrhydi.

Efallai y cewch fwy na'r pensiwn sylfaenol ond y swm sylfaenol yn unig sy'n gymwys am y didyniad o 10%.

Cysylltwch

- â ni drwy ffonio'r Llinell
- Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

11 **Treth a ddidynnwyd o flwch 10**

Nodwch gyfanswm y dreth a ddidynnwyd o'r holl bensiynau ac ati ym mlwch 11. Os bydd eich P60 (neu dystysgrif diwedd blwyddyn cyfatebol) yn dangos bod treth wedi ei ad-dalu i chi, rhowch arwydd minws o flaen y ffigurau treth yn y blwch a ddarparwyd.

12 **Budd-dal Analluogrwydd Trethadwy**

Nid yw pob budd-dal analluogrwydd yn drethadwy. Nid yw'n drethadwy yn y 28 wythnos gyntaf yr analluogrwydd. Nid yw'n drethadwy ychwaith os dechreuodd yr analluogrwydd cyn 13 Ebrill 1995 a phan fyddai Budd-dal Analluedd wedi bod yn daladwy yn flaenorol.

Mae'r P60(IB) a ddarperir gan yr Adran Gwaith a Phensiynau (erbyn 31 Mai 2008) yn dweud wrthych faint o'ch budd-daliadau sy'n drethadwy. Os peidioch â hawlio cyn 5 Ebrill 2008 byddwch wedi cael naill ai ffurflen P45(IB)(Rhan 1A) neu P45(Rhan 1A)(IB)(O); dangosir y swm trethadwy ar y naill ffurflen neu'r llall yn ogystal â'r dreth a ddidynnwyd (i'w nodi ym mlwch 13).

14 **Cyfanswm unrhyw Bensiynau'r Wladwriaeth neu fudd-daliadau eraill**

Cynhwyswch ym mlwch 14:
- Pensiwn Gweddwon neu Lwfans Profedigaeth*
- Lwfans Mam Weddw neu Lwfans Rhiant Gweddw*
- Pensiwn Budd-dal Marwolaeth Ddiwydiannol*
- Lwfans Gofalwr*
- Lwfans Ceisio Gwaith
- Tâl Salwch, Tâl Mamolaeth, Tâl Tadolaeth a Thâl Mabwysiadu Statudol - ond dim os telir y rhain gennym ni (os cafodd ei dalu gan gyflogwr dylech ei gynnwys ar y tudalennau *Cyflogaeth*).

*Ond dylech eithrio unrhyw symiau ychwanegol a delir ar gyfer plant dibynnol neu lwfans plant.

Tâl Salwch Statudol ac ad-daliadau Benthyciad Myfyriwr

Os ydych:
- wedi cwblhau'r blychau ar gyfer benthyciad myfyriwr (blychau 1 a 2) ar dudalen TR2 y Ffurflen Dreth, ac
- wedi gwneud ad-daliadau Benthyciad Myfyriwr yn ystod 2007-08, ac
- wedi cynnwys Tâl Salwch Statudol a dalwyd gennym ni (nid eich cyflogwr) ym mlwch 14,

yna nodwch ar wahân swm y Tâl Salwch Statudol yn y blwch 'Unrhyw wybodaeth arall', blwch 19 ar dudalen TR6.

Incwm arall y DU nas cynhwyswyd ar dudalennau atodol

15 **Incwm trethadwy arall**

Mae llawer iawn o fathau o incwm y gellir eu cynnwys ym mlwch 15; dyma rhai enghreifftiau'n unig:
- enillion achlysurol
- comisiwn
- incwm llawrydd
- difidendau neu ddosbarthiadau o Ymddiriedolaethau Buddsoddi mewn Eiddo Diriaethol yn y DU (UK-REITs) a delir o elw rhydd o dreth yr UK-REIT a elwir yn Ddifidendau Incwm o Eiddo (PID)
- derbyniadau busnes pan fo'ch busnes wedi dod i ben, er enghraifft
  - dyledion drwg a adenillwyd, neu
  - breindaliadau ar gyfer cytundebau a wnaed tra roedd y busnes yn dal i gael ei gynnal, neu
  - derbyniadau i'w cyfrif yn dilyn newid mewn arfer cyfrifyddu na fyddai fel arall yn cael eu trethu yn ystod oes eich busnes

- taliadau o dan bolisi yswiriant personol ar gyfer salwch neu fudd-daliadau anabledd os ydych yn parhau i gael eich cynnwys o dan gynllun yswiriant iechyd parhaol cyn gyflogwr. (os oeddech wedi cyfrannu at y premiymau a dalwyd gan eich cyn gyflogwr, caiff y buddiannau sy'n deillio o'ch cyfraniadau eu heithrio)
- ymddiriedolaethau uned heb eu hawdurdodi
- taliadau blynyddol trethadwy.

Yn gyffredinol, os nad ydych yn siŵr pa incwm gellir ei gynnwys yma, yna cysylltwch â ni. **Ni ddylai'r** adran hon gael ei defnyddio ar gyfer incwm (neu enillion) y dylid eu cofnodi ar dudalennau atodol.

16 **Cyfanswm y treuliau caniataol**

Treuliau caniataol yw'r rheiny:

- roedd yn rhaid eu gwario yn unig er mwyn ennill yr incwm
- nas gwariwyd am resymau preifat neu bersonol
- nas gwariwyd ar eitemau cyfalaf fel cyfrifiadur.

Os ydy'r treuliau yn uwch na'r incwm y canlyniad fydd colled y gellir ei chario ymlaen i flwyddyn ddilynol. Gellir gosod rhai colledion yn erbyn mathau eraill o incwm y byddwch efallai wedi eu cynnwys ym mlwch 15. Ceir rheolau ynghylch gwrthbwyso'r colledion hyn; mae Taflen Gymorth 325 *Other taxable income* yn esbonio'r hyn y gellir ei wrthbwyso.

18 **Budd o asedion yr oeddech yn berchen arnynt eisoes**

Mae blwch 18 yn cyfeirio at y Dreth Incwm a godir ar fuddiannau a gawsoch pan oeddech yn berchen neu wedi cyfrannu at gaffael eiddo (eiddo roeddech yn berchen arnynt eisoes).

Mae eiddo yma'n golygu tir ac adeiladau, eiddo personol (er enghraifft, gweithiau celf, dodrefn neu hynafolion) ac unrhyw beth arall a gedwir mewn setliad.

Efallai y bydd yn rhaid i chi dalu treth:

- os oeddech wedi meddiannu tir heb dalu rhent llawn y farchnad ar ei gyfer, neu
- os oeddech wedi defnyddio neu fwynhau eiddo personol heb dalu'n llawn amdanynt, neu
- os gallech fod wedi cael budd o eiddo setledig ond lle nad oes gennych hawl i dderbyn yr incwm

ac, ar ryw adeg ers 17 Mawrth 1986:

- roeddech yn berchen ar yr eiddo rydych bellach yn elwa ohono, neu
- roeddech yn berchen ar ac wedi gwaredu eiddo arall ac wedi defnyddio derbyniadau'r gwarediad hwnnw i gaffael yr eiddo rydych bellach yn elwa ohono, neu
- rhoesoch eiddo i rywun arall, gan gynnwys arian parod, a gwnaethon nhw ei ddefnyddio i gaffael yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, yr eiddo rydych chi bellach yn elwa ohono.

Ni fydd yn rhaid i chi dalu'r Dreth Incwm a godir ar y buddiant:

- os gallai'r eiddo rydych bellach yn elwa ohono fod yn agored i Dreth Etifeddiant pan fyddwch farw (sy'n cynnwys 'rhoddion â budd amodol' at ddibenion Treth Etifeddiant), neu
- os ydy cyfanswm y budd am y flwyddyn yn £5,000 neu lai, neu
- os rhoesoch arian parod a ddefnyddiwyd i ariannu caffael yr eiddo yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, ond gwnaed y rhodd cyn 6 Ebrill 1998.

Swm y budd yw:

- y rhent blynyddol ar y farchnad agored y gallech ei gael petaech yn gosod y tir (gan gynnwys adeiladau), a/neu
- 6.25% o werth cyfalaf eiddo personol ac asedion eraill.

Os gwnaethoch waredu neu gyfrannu at ran o'r eiddo yn unig rydych bellach yn elwa ohono, neu os gwnaethoch elwa am ran o'r flwyddyn yn unig, gostyngir y tâl.

Cysylltwch

- â ni drwy ffonio'r Llinell Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

Unrhyw wybodaeth arall
Dylech ddangos ym mlwch 19 ar dudalen TR6 sut wnaethoch gyfrifo'r buddiant neu'r tâl rydych ar fin nodi yma ym mlwch 18.

Os ydy'r buddiant yn deillio o setliad a thalwyd treth ar incwm y setliad, didynnwch y dreth honno o'r budd rydych yn nodi ym mlwch 18 a rhowch fanylion llawn ym mlwch 19 ar dudalen TR6.

Os oes angen cymorth arnoch ynglŷn â rhyddhad neu eithriadau rhag treth, neu sut i gyfrifo'r buddiant ewch i **www.hmrc.gov.uk/poa** neu ffoniwch Linell Gymorth Profiant ac Etifeddiant ar **0845 302 0900**.

Does dim rhaid i chi dalu'r tâl Treth Incwm hwn os byddwch yn dewis i'r ystâd dalu Treth Etifeddiant ar yr eiddo pan fyddwch farw. Mae manylion llawn ynglŷn â dewisiadau, gan gynnwys sut a phryd i ddewis a'r ffurflen i'w defnyddio ar gael yn Rhan 3 o'r arweiniad manwl yn **www.hmrc.gov.uk/poa** Gallwch gael y ffurflen i wneud y dewis IHT500 a'r nodiadau arweiniad IHT501 drwy ffonio **0845 234 1000** neu **0845 302 0900**.

Rhyddhad treth

Cyfrannu i gynlluniau pensiwn cofrestredig a chynlluniau pensiwn tramor

Os ydych yn unigolyn yn y DU sy'n cronni buddiannau mewn cynllun pensiwn cofrestredig, gallwch fel arfer cael rhyddhad treth ar eich cyfraniadau i'r cynllun hwnnw (eich cyfraniadau chi neu rai rhywun arall ar eich rhan, heblaw eich cyflogwr). Rhaid:

- bod gennych enillion trethadwy yn y DU, er enghraifft incwm o gyflogaeth neu elw o hunangyflogaeth, neu
- eich bod yn preswylio yn y DU ar ryw adeg yn ystod y flwyddyn dreth, neu
- eich bod wedi preswylio yn y DU ar ryw adeg yn y bum mlynedd flaenorol a phan ymunoch chi â'r cynllun pensiwn, neu
- bod gennych enillion o gyflogaeth dramor o dan y Goron sy'n drethadwy yn y DU (neu mae gan eich priod enillion).

Gellir hawlio'r rhyddhad treth ar y cyfraniadau ar gyfer y flwyddyn y'i talwyd. Ni roddir rhyddhad treth ar gyfer cyfraniadau a wnewch ar ôl cyrraedd 75 mlwydd oed.

Efallai y bydd polisi aswiriant bywyd gennych yn eich cynllun pensiwn cofrestredig. Nid yw pob polisi aswiriant bywyd yn gymwys ar gyfer rhyddhad treth. Bydd darparwr eich pensiwn yn gallu dweud wrthych os nad yw eich taliadau yn gymwys am ryddhad treth. Os nad yw eich taliadau'n gymwys ar gyfer rhyddhad treth peidiwch â nodi unrhyw beth ar y Ffurflen Dreth hon.

Am fanylion pellach gofynnwch am Daflen Gymorth 347 *Personal term assurance contributions to a registered pension scheme.*

Terfynau'r rhyddhad
Yr uchafswm y gallwch wneud cais ar ei gyfer yw naill ai:

- £3,600, neu os yw'n uwch
- cyfanswm eich enillion trethadwy yn y DU am y flwyddyn.

Gellir rhoi rhyddhad treth o hyd at £3,600 ar gyfraniadau sy'n uwch na'ch enillion trethadwy yn y DU dim ond os ydy'r cynllun pensiwn yn gynllun sy'n gweithredu 'rhyddhad wrth y ffynhonnell' (gweler isod).

Eich cynllun pensiwn sy'n dewis sut gewch eich rhyddhad treth. Mae'r rhyddhad ar gael mewn tair ffordd.

Taliadau a ddidynnir o'ch cyflog cyn iddo gael ei dreth (trefniant tâl net).
Os caiff eich taliadau i gynllun pensiwn galwedigaethol eich cyflogwr (neu unrhyw Gyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol sy'n gysylltiedig â'r cynllun) eu didynnu o'ch cyflog cyn iddo gael ei drethu byddwch eisoes wedi derbyn eich rhyddhad treth. Peidiwch â nodi unrhyw beth ar y Ffurflen Dreth hon.

Rhyddhad wrth y ffynhonnell

1 **Taliadau i gynlluniau pensiwn cofrestredig**

O dan drefniadau 'Rhyddhad wrth y ffynhonnell', gwneir taliadau i gynlluniau pensiwn cofrestredig ar ôl rhyddhad treth ar y gyfradd sylfaenol (22% yn 2007-08). Bydd darparwr y pensiwn wedi hawlio rhyddhad treth sylfaenol ar eich rhan ac wedi ei ychwanegu at eich cronfa bensiwn. Byddwch wedi gwneud taliad 'net'. Dylech nodi'r swm gros ym mlwch 1; hynny yw, y swm a daloch yn ogystal â'r rhyddhad treth. Efallai bydd y symiau hyn yn ymddangos ar eich tystysgrif pensiwn neu'r dderbynneb a gewch gan y gweinyddwr neu, gallwch ei gyfrifo drwy rannu'r swm a daloch mewn gwirionedd gyda 78 a lluosi'r canlyniad gyda 100.

Enghraifft

Rydych wedi talu £780 i'ch cronfa bensiwn. Dylech nodi £1,000 (£780 wedi ei rannu gyda 78 a'i luosi gyda 78) ym mlwch 1. Dyma eich taliad net yn ogystal â'ch rhyddhad treth o £220 (£1,000 ar 22%).

Os talwch dreth ar 40% bydd hawl gennych gael rhyddhad treth pellach. Byddwn yn cyfrifo'r rhyddhad a'i gynnwys fel credyd yn eich cyfrifiad treth.

Taliadau a wnaed yn llawn

2 **Taliadau i gontract blwydd-dal ymddeol**

Os oes gennych gontract blwydd-dal ymddeol ac os nad yw darparwr y blwydd-dal ymddeol yn gweithredu'r system rhyddhad wrth y ffynhonnell (byddan nhw ddim yn hawlio rhyddhad treth ar y gyfradd sylfaenol ar eich rhan) nodwch gyfanswm eich taliadau ar gyfer 2007-08. Byddwn yn cyfrifo'r rhyddhad treth a'i gynnwys fel credyd yn eich cyfrifiad treth.

3 **Taliadau i gynllun eich cyflogwr na chawsant eu didynnu o'ch cyflog**

Os gwnaethoch daliadau i gynllun pensiwn cofrestredig cyflogwr ac ni roddwyd rhyddhad treth ar adeg talu, gallwch hawlio rhyddhad ar eu cyfer nawr drwy nodi'r cyfanswm a dalwyd gennych yn y flwyddyn dreth ym mlwch 3. Byddwn yn cyfrifo'r rhyddhad treth a'i gynnwys fel credyd yn eich cyfrifiad treth

Gallai hyn ddigwydd:

- pan oedd eich cyfraniadau i gynllun galwedigaethol eich cyflogwr yn uwch na'ch enillion o'r gyflogaeth honno, neu
- pan oedd eich cyflogwr yn methu didynnu'r cyfraniadau o'ch cyflog cyn ei drethu (efallai oherwydd i chi wneud y taliad yn agos at 5 Ebrill), neu
- pan nad ydych yn gyflogai ond rydych yn aelod o gynllun pensiwn gwasanaethau cyhoeddus neu gronfa peilotiaid y môr, neu
- pan ydych yn aelod o gynllun pensiwn galwedigaethol ond talwyd cyfraniadau ar eich rhan gan rywun arall (nad oedd eich cyflogwr).

4 **Taliadau i gynllun pensiwn tramor**

Os gwnewch daliadau (na chawsant eu didynnu o'ch cyflog cyn treth) i gynllun pensiwn tramor nad yw'n gynllun pensiwn cofrestredig yn y DU efallai y bydd gennych hawl i ryddhad treth. Os gallwch hawlio rhyddhad aelod mudol (Migrant Member Relief), rhyddhad trosiannol cyfatebol neu ryddhad o dan Gytundeb Trethiant Dwbl, nodwch y swm sy'n gymwys am ryddhad ym mlwch 4.

Cysylltwch

- â ni drwy ffonio'r Llinell
- Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

Cyfrannu at elusennau

Rhodd Cymorth
Mae Rhodd Cymorth yn rhyddhad treth ar gyfer rhoddion arian parod i elusennau yn y DU a Chlybiau Chwaraeon Amatur Cymunedol (CChAC). Bydd yr elusen neu'r CChAC yn gofyn i chi roi datganiad i gadarnhau eich bod yn talu Treth Incwm a/neu Dreth Enillion Cyfalaf y DU - wedyn gallant hawlio'r dreth yn ôl oddi wrthym. Os na fyddwch wedi talu swm Treth Incwm neu Dreth Enillion Cyfalaf sy'n gyfartal â'r swm y bydd yr elusen neu'r CChAC yn hawlio fel ad-daliad ar eich rhodd, byddwn yn gofyn i chi dalu'r gwahaniaeth (fel arfer drwy ei gynnwys yn eich cyfrifiad treth).

Os buoch yn gwneud taliadau i elusennau o dan weithred cyfamod ers cyn 6 Ebrill 2000 bydd y taliadau hynny'n cael eu cynnwys o dan Rodd Cymorth yn awtomatig. Os ydych wedi llunio gweithred ers 6 Ebrill 2000 dylai'r elusen fod wedi gofyn i chi gwblhau datganiad eich bod yn talu Treth Incwm neu Dreth Enillion Cyfalaf y DU.

Os talwch dreth ar y gyfradd uwch gallwch hawlio rhyddhad treth - mae'r cyfrifiad treth yn ei gyfrifo drosoch.

Os ydych yn 65 oed neu'n hŷn, gallai eich taliadau Rhodd Cymorth leihau eich bil treth, felly gwnewch yn siŵr eich bod yn cwblhau blwch 1 ar dudalen TR1 - bydd angen eich dyddiad geni arnom i gyfrifo eich lwfansau personol rhydd o dreth yn gywir.

5 **Taliadau Rhodd Cymorth a wnaed yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2008**
Nodwch y symiau gwirioneddol a roddwyd neu a gyfamodwyd; peidiwch ag ychwanegu unrhyw dreth y credwch y bydd yr elusen yn ei hadennill. Peidiwch â chynnwys unrhyw daliadau o dan 'Rhoi drwy'r gyflogres' (ym mlwch 5 neu unrhyw fan arall ar y Ffurflen Dreth); caiff y taliadau hynny ei didynnu o'ch cyflog cyn i'ch cyflogwr ei drethu. Os gofynnoch i ni roi unrhyw ad-daliad treth ar gyfer 2006-07 i elusen (trwy eich Ffurflen Dreth 2006-07) ac roeddech wedi rhoi tic yn y blwch er mwyn i Rodd Cymorth fod yn gymwys, dylid cynnwys y taliad hwnnw yn y ffigur a nodwch ym mlwch 5.

6 **Cyfanswm y taliadau unigol ym mlwch 5**
Er mwyn ein cynorthwyo i gael eich cod treth TWE yn gywir, os oes gennych un, nodwch unrhyw daliadau unigol a gynhwyswyd ym mlwch 5, ym mlwch 6. Bydd y rhain yn daliadau Rhodd Cymorth a wnaed yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2008 nad ydych yn bwriadu eu hailadrodd yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2009.

7 **Taliadau Rhodd Cymorth a wnaed yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2008 ond a chawsant eu trin fel petaent wedi eu gwneud yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2007**
Os ydych eisoes wedi gofyn i ni drin taliadau a wnaed yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2008 fel petaent wedi eu gwneud yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2007, nodwch y taliadau hynny ym mlwch 7.

8 **Taliadau Rhodd Cymorth a wnaed ar ôl 5 Ebrill 2008 ond sydd i'w trin fel petaent wedi eu gwneud yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2008**
Gallwch ofyn i ni drin taliadau Rhodd Cymorth a wnaed rhwng 6 Ebrill 2008 a'r dyddiad yr anfonoch eich Ffurflen Dreth atom (gan dybio eich bod wedi ei dychwelyd erbyn y dyddiad cau priodol), fel petaent wedi eu gwneud yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2008. Efallai y byddwch am wneud hyn os gwyddoch na fyddwch yn talu treth ar y gyfradd uwch eleni ond gwyddoch eich bod wedi (neu y byddwch) yn gwneud hynny yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2008. (Ni allwch wneud hyn ar Ffurflen Dreth sydd wedi ei diwygio.)

9 **Gwerth unrhyw gyfranddaliadau neu warantau a gyfrannwyd ar ffurf rhodd i elusen**
Gallwch hawlio rhyddhad treth ar gyfer unrhyw gyfranddaliadau a gwarantau cymwys a roddwyd neu a werthwyd i elusen am lai na'u gwerth marchnad. Mae cyfranddaliadau a gwarantau cymwys yn cynnwys:
- y rheiny a restrwyd ar gyfnewidfa stoc gydnabyddedig neu y mae'r gyfnewidfa yn delio ynddynt
- unedau mewn ymddiriedolaeth uned awdurdodedig
- cyfranddaliadau mewn cwmni buddsoddi penagored
- buddiant mewn cronfa alltraeth.

Cysylltwch

- â ni drwy ffonio'r Llinell
- Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

Nodwch ym mlwch 9 gwerth net y budd sy'n deillio o'r cyfranddaliadau neu'r gwarantau i'r elusen, llai unrhyw symiau neu fuddiannau a gafwyd oddi wrth yr elusen. Ychwanegwch unrhyw fan gostau a dalwch mewn cysylltiad â'r trosglwyddiad at y gwerth hwnnw, er enghraifft ffioedd broceriaid neu ffioedd cyfreithiol.

Fel arfer y budd net i'r elusen yw gwerth marchnad y buddsoddiad cymwys. Ond mae rheolau arbennig yn gymwys os gosodir yr elusen o dan **unrhyw ymrwymiad mewn perthynas â throsglwyddiad y buddsoddiad iddi** – gofynnwch y Llinell Gyswllt Gymraeg am Daflen Gymorth 342 *Charitable giving* neu cysylltwch â ni os bydd arnoch angen rhagor o wybodaeth.

10 **Gwerth unrhyw dir neu adeiladau a gyfrannwyd ar ffurf rhodd i elusen**
Gallwch hawlio rhyddhad treth ar gyfer unrhyw rodd, neu ased a werthwyd i elusen am lai na'i werth ar y farchnad agored, mewn perthynas â 'buddiant cymhwyso mewn tir'. Hynny yw, y cyfan o'ch buddiant llesiannol yn y tir rhydd-ddaliadol neu brydlesol hwnnw yn y DU.

Nodwch ym mlwch 10 gwerth net y budd sy'n deillio o'r tir i'r elusen, llai unrhyw symiau neu fuddiannau a gawsoch gan yr elusen (gweler paragraff olaf y nodiadau ar gyfer blwch 9). Ychwanegwch at y gwerth hwnnw unrhyw gostau a dalwch mewn cysylltiad â'r rhodd neu'r gwerthiant, er enghraifft ffioedd cyfreithiol neu rhai'r prisiwr.

Rhaid i'r elusen roi tystysgrif i chi yn nodi lleoliad y tir a'r buddiant y mae wedi ei dderbyn oddi wrthych.

Lwfans person dall

12 **Nodwch enw'r awdurdod lleol neu gofrestr arall**
Bydd yr awdurdod lleol yn cynnwys eich enw ar eu cofrestr o bobl ddall pan gyflwynwch dystysgrif offthalmolegydd iddynt.

Os ydych yn byw yn yr Alban neu yng Ngogledd Iwerddon, does dim rhaid i awdurdodau lleol gadw cofrestr o bobl ddall, er bod rhai yn gwneud hynny, ond gallwch hawlio'r lwfans os ydy'ch golwg mor wael fel na allwch gyflawni unrhyw waith lle mae'r golwg yn hanfodol. Fel arfer bydd eich arbenigwr llygaid yn ardystio eich bod yn ddall cyn y gallwch hawlio'r lwfans hwn. Ysgrifennwch 'Yr Alban' neu 'Gogledd Iwerddon' ym mlwch 12.

Os cawsoch eich cofrestru am y tro cyntaf ar ôl 5 Ebrill 2008 efallai y gallwch wneud cais ar y Ffurflen Dreth hon os oes gennych dystiolaeth i ddangos bod y cyflwr eisoes yn bodoli yn y flwyddyn hyd 5 Ebrill 2008.

13 **Os ydych am gael lwfans eich priod neu eich partner sifil sy'n weddill**
Os ydy'ch priod neu eich partner sifil wedi gwneud cais am lwfans person dall ond nid oes ganddynt ddigon o incwm trethadwy i ddefnyddio'r holl lwfans, gallwch gael yr hyn sy'n weddill drwy roi 'X' ym mlwch 13.

14 **Os ydych am i'ch priod neu eich partner sifil gael yr hyn sy'n weddill o'ch lwfans**
Os ydych yn hawlio'r lwfans ond yn methu â'i ddefnyddio i gyd, gallwch roi'r hyn sy'n weddill i'ch priod neu eich partner sifil drwy roi 'X' ym mlwch 14.

Cwmnïau Gwasanaeth

1 **Cyfanswm yr incwm a gynhwyswyd mewn unrhyw fan ar y Ffurflen Dreth hon sy'n deillio o wasanaethau a ddarperwch drwy gwmni gwasanaeth**
Dylech gwblhau'r blwch hwn os cawsoch incwm mewn unrhyw ffurf (gan gynnwys incwm o gyflogaeth a difidendau) yn ystod y flwyddyn o dan sylw o gwmni yr ydych yn darparu gwasanaethau personol drwyddo, a chi yw'r unig gyfranddaliwr neu rydych yn gyfranddaliwr ar y cyd.

Cysylltwch
- â ni drwy ffonio'r Llinell
- Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

Cwblhewch y blwch hwn os ydy incwm y cwmni'n deillio:
- yn gyfan gwbl neu'n bennaf o wasanaethau a ddarperir i drydydd parti gennych yn bersonol, neu
- yn gyfan gwbl neu'n bennaf o wasanaethau a ddarperir i drydydd parti gennych yn bersonol a'ch cyd gyfranddalwyr ac mae eich cyfranddaliad wedi ei gysylltu'n uniongyrchol â'r elw a gynhyrchir gan y cwmni (hynny yw, yn gysylltiedig â'r swm a dalwyd gan drydydd parti mewn perthynas â'ch gwasanaethau personol).

Peidiwch â chwblhau'r blwch hwn os ydych yn gyfranddaliwr ac yn swyddog cwmni mewn cwmni pan fo incwm y cwmni yn deillio'n gyfan gwbl neu'n bennaf o wasanaethau a ddarperir gan gyflogeion y cwmni y mae cyfanswm yr incwm yn cael ei drin fel incwm o gyflogaeth, neu'n deillio'n gyfan gwbl neu'n bennaf o weithgynhyrchu/darparu nwyddau.

Enghraifft

Incwm o gyflogaeth (blwch 1 ar y dudalen Cyflogaeth) a dderbynnir yn gyfan gwbl o'r cwmni	£15,000
Difidendau o gwmnïau'r DU (blwch 3 ar dudalen TR3) a chafwyd £50,000 o'r cwmni gwasanaeth a £5,000 o bortffolio o gyfranddaliadau	£55,000
Cyfanswm	£70,000
Swm i'w nodi (ac eithrio cyfranddaliadau yn y portffolio) ym mlwch cwmnïau gwasanaeth, blwch 1 ar dudalen TR4	£65,000

Gorffen eich Ffurflen Dreth

Cyfrifo eich treth

Os ydych am gyfrifo eich bil treth bydd y tudalennau *Crynodeb o'r Cyfrifiad Treth* a'r nodiadau (ar gael o'r Llinell Gyswllt) yn eich tywys drwy'r broses. Os ydych am ddangos canlyniad eich cyfrifiad i ni yna amgaewch *Grynodeb o'r Cyfrifiad Treth* gyda'ch Ffurflen Dreth.

Ond os mai dim ond **bras amcan** o'r dreth a godir neu a allai fod yn ad-daladwy sydd ei angen yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2008 defnyddiwch y canllaw bras ar dudalen TRG 17.

Cyhyd â'ch bod yn dychwelyd eich Ffurflen Dreth bapur atom erbyn **31 Hydref 2008**, rydym yn gwarantu dweud wrthych p'un a oes unrhyw dreth i'w thalu cyn y **dyddiad talu**, sef 31 Ionawr 2009.

Os nad ydych wedi amgáu tudalennau Crynodeb o'r Cyfrifiad Treth (neu os ydych wedi gwneud hynny a rydym wedi anghytuno â'ch ffigur) byddwn yn anfon ein cyfrifiad treth atoch. Bydd y cyfrifiad yn dangos i chi hefyd p'un a oes angen i chi wneud taliadau ar gyfrif am y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2009. Bydd datganiad yn dilyn ynghyd â slip talu os bydd treth yn ddyledus.

Os byddwn yn anfon ad-daliad atoch, ar ôl prosesu eich ffurflen, bydd wedi ei seilio ar yr wybodaeth a nodwyd gennych yn eich Ffurflen Dreth. Nid yw hyn yn golygu ein bod wedi gwirio eich Ffurflen Dreth yn fanwl neu ein bod wedi derbyn bod yr wybodaeth yn gywir ac yn gyflawn. Os darganfyddwn yn hwyrach bod rhywbeth yn anghywir byddwn yn gofyn i chi ddychwelyd unrhyw ad-daliad gormodol a anfonwyd atoch.

Treth a ad-dalwyd neu a wrthbyswyd

1 **Os ad-dalwyd neu os gwrthbwyswyd unrhyw Dreth Incwm ar gyfer 2007-08**

Gallai hyn fod yn ad-daliad o ddidyniadau CIS (os ydych yn gweithio yn y diwydiant adeiladu), treth TWE neu dreth a dalwyd ar incwm o gynilion. Neu gallai fod yn swm rydym wedi ei glustnodi i'w osod yn erbyn dyled sy'n bodoli eisoes.

Bras amcan o'ch bil treth

1 Ychwanegwch eich holl incwm *at ei gilydd, ac eithrio unrhyw incwm o gynilion y DU (llog ac ati a gawsoch) neu ddifidendau cwmnïau*		**1** £
2 Ychwanegwch at ei gilydd		
• premiymau blwydd-daliadau ymddeol (blwch 2 ar dudalen TR4)	£ +	
• gwerth y cyfranddaliadau, gwarantau, tir a roddwyd i elusen	£ +	
• lwfans personol rhydd o dreth o – *£5,225 (os ydych o dan 65 oed), neu*	£ +	
– *£7,550 (rhwng 65 a 74 oed pan fo cyfanswm eich incwm yn is na £20,900), neu*	£ +	
– *£7,690 (75 neu'n hŷn a chyfanswm eich incwm yn is na £20,900)*	£ +	
• lwfans person dall o £1,730 os ydych yn ei hawlio	£ =	**2** £
3 Tynnwch 2 o 1		**3** £
4 Cyfrifwch y dreth sy'n ddyledus ar 3:		
• £2,230 cyntaf x 10%	£ +	
• £32,370 nesaf x 22% *(ond gellir cynyddu £32,370 gan unrhyw daliadau pensiwn personol a Rhodd Cymorth wedi ei grosio (blwch 5 ar dudalen TR4 x* $^{100}/_{78}$)	£ +	
• y gweddill x 40%	£ =	**4** £
5 Os ydych yn agored i dreth ar 40%, *adiwch y dreth ychwanegol sy'n ddyledus ar incwm o gynilion a difidendau*		
• llog a drethwyd *(blwch 1 ar dudalenTR3 x* $^{100}/_{80}$*) x 20%*	£ +	
• difidendau a chredydau treth x 22.5%	£ +	
• llog heb ei drethu x 40%	£ =	**5** £
6 Ychwanegwch 4 + 5 at ei gilydd		**6** £
7 Os ydych yn hunangyflogedig neu mewn partneriaeth *cyfrifwch y Cyfraniadau Yswiriant Gwladol Dosbarth 4 ar (elw llai £5,225) x 8%*		**7** £
8 Treth Enillion Cyfalaf - *blwch 8 tudalennau Crynhoi Enillion Cyfalaf x 40% (os ydych yn agored i dreth ar 40%) neu flwch 8 x 20% (os nad ydych yn agored i dreth ar 40%)*		**8** £
9 Ychwanegwch 6 + 7 + 8 at ei gilydd		**9** £
10 Didynnwch y dreth a dalwyd - *mae'r ffigurau hyn i'w cael ar eich P60/P45 ac unrhyw dreth a ddidynnwyd o incwm o'ch masnach (er enghraifft, didyniadau isgontractiwr)*		**10** £
11 Yn olaf tynnwch flwch 10 o flwch 9 = y Bil treth		**11** £

Nid yw hwn yn fanwl gywir o bell ffordd (ac nid yw'n cymryd i ystyriaeth lwfans pâr priod, casglu benthyciadau myfyrwyr neu ryddhad credyd treth dramor) ond bydd yn rhoi syniad p'un a oes arnom ni dreth i chi neu a fydd yn rhaid i chi dalu treth erbyn 31 Ionawr 2009.

Os nad ydych wedi talu digon o dreth

2 **Os oes arnoch dreth ar gyfer 2007-08 ac mae gennych god treth TWE**

Os oes arnoch dreth o hyd at £2,000 byddwn yn ceisio ei chasglu drwy eich cod treth TWE ar gyfer 2009-10, os oes un gennych. Os nad ydych am i ni wneud hynny ac mae'n well gennych dalu unrhyw swm sy'n ddyledus erbyn 31 Ionawr 2009, rhowch 'X' yn y blwch.

3 **Os yw'n debygol y bydd arnoch dreth ar incwm yn ystod 2008-09, heblaw am enillion o gyflogaeth neu bensiynau**

Os ydych wedi cynnwys un o'r mathau canlynol o incwm yn y Ffurflen Dreth hon:

- cynilion neu fuddsoddiadau
- eiddo
- enillion achlysurol, neu
- comisiwn

ac rydych yn disgwyl derbyn incwm o'r fath yn y flwyddyn dreth hon (2008-09), gallwch dalu'r dreth fydd yn ddyledus yn 2008-09 mewn dwy ffordd.

Cysylltwch

- â ni drwy ffonio'r Llinell
- Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

Gallwn amcangyfrif faint o incwm rydych yn debygol o dderbyn (yn seiliedig ar yr hyn sydd yn y Ffurflen Dreth hon) a chyfrifo'r dreth fydd yn ddyledus. Gallwn wedyn ei ychwanegu at y dreth fydd eich cyflogwr neu ddarparwr eich pensiwn yn tynnu o'ch enillion neu eich pensiwn. Byddwn yn gwneud hyn drwy addasu eich cod treth TWE fel eich bod yn talu rhan o'r dreth sy'n ddyledus bob tro y cewch eich talu. Yn y ffordd hon dylech gael bil treth sy'n llai ar ddiwedd y flwyddyn dreth neu ni fydd gennych ragor o dreth i'w thalu ar yr incwm hwn.

Os amcangyfrifir y bydd symiau'r incwm yn uwch na £10,000 ni fyddem fel arfer yn diwygio eich cod treth TWE ar gyfer y swm uwchben £10,000 – oni bai eich bod yn dweud wrthym yr hoffech dalu'r dreth yn y ffordd hon.

Os hoffech i ni gasglu eich treth ar gyfer 2008-09 yn y ffordd hon, does dim angen i chi wneud dim nawr; gadewch flwch 3 yn wag. Byddwn yn newid eich cod treth TWE ar gyfer 2008-09 yn awtomatig.

Fel arall, gallwch dalu'r dreth yn uniongyrchol i ni, ar ôl i chi gwblhau eich Ffurflen Dreth ar gyfer 2008-09. Bydd yn rhaid i chi naill ai talu mewn un taliad erbyn 31 Ionawr 2010, neu mewn rhai amgylchiadau penodol gallwn ofyn i chi wneud dau daliad ar gyfrif tuag at eich bil treth. Un erbyn 31 Ionawr 2009 ac un erbyn 31 Gorffennaf 2009 (gydag unrhyw weddill sy'n daladwy erbyn 31 Ionawr 2010). Os yw'n well gennych dalu trwy'r dull hwn, rhowch 'X' ym mlwch 3.

Ewch i **www.hmrc.gov.uk/sa/adinfhelp.htm** am ragor o wybodaeth ynglŷn â'r ddau ddull hwn o dalu treth. Bydd sut y cwblhewch flwch 3 nawr yn gwrthwneud unrhyw drefniadau a wnaethoch gyda ni yn flaenorol.

Os ydych wedi talu gormod o dreth

4 *i* 8

Mae ad-dalu treth a ordalwyd gennych yn uniongyrchol i gyfrif banc neu gymdeithas adeiladu a enwebwyd gennych yn ddiogel ac yn effeithlon, i chi ac i ni. Ond cymerwch ofal pan fyddwch yn cwblhau blychau 4 i 8, yn arbennig pan fyddwch yn nodi rhif eich cyfrif a'r cod didoli (gallai'r ad-daliad fynd ar goll os gwnewch gamgymeriad). Cwblhewch flwch 8 dim ond os ydych wedi gofyn i ni anfon ad-daliad i'ch cymdeithas adeiladu.

Os oes swm sy'n ddyledus, yn dod yn daladwy yn y dyfodol agos, byddwn fel arfer yn gwrthbwyso unrhyw ad-daliad yn erbyn y rhwymedigaeth honno.

Byddwn fel arfer yn cario symiau sy'n is na £10 ymlaen a'u gosod yn erbyn eich bil treth nesaf ond byddwn yn ad-dalu'r swm os byddwch yn gofyn i ni, hyd yn oed os yw'n swm bach.

Os gofynnwch i ni ad-dalu eich enwebai bydd unrhyw ad-daliadau eraill yn y flwyddyn hyd at 5 Ebrill 2008 yn cael eu hanfon at y person hwnnw, oni bai y byddwch yn cysylltu â ni.

Cysylltwch

- â ni drwy ffonio'r Llinell
- Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

Os oes gennych gyfrif banc neu gymdeithas adeiladu ond rydych yn gadael blychau 4 i 8 yn wag, ni fyddwn yn gallu ad-dalu tan i chi gysylltu â ni.

Os hoffech i ni anfon rhan o'ch ad-daliad neu'ch ad-daliad cyfan at elusen o'ch dewis, gallwch ddefnyddio'r ffurflen *'Rhoi eich ad-daliad i elusen'* a amgaewyd gyda phecyn y Ffurflen Dreth. Mae'r wybodaeth ar flaen y ffurflen yn dweud wrthych ba wybodaeth ychwanegol fydd ei hangen arnoch. Yr uchafswm y gallwn ei anfon yw cyfanswm gwerth eich ad-daliad (gan gynnwys gordaliad am flwyddyn flaenorol sydd wedi ei gadw ar eich cyfrif Hunanasesiad), felly ni fyddwch yn derbyn bil treth ychwanegol os byddwch yn nodi swm sy'n fwy na'ch ad-daliad gwirioneddol.

Gallwch ychwanegu 25% at werth eich cyfraniad heb unrhyw gost ychwanegol i chi trwy ddefnyddio Rhodd Cymorth. Bydd yr elusen wedyn yn gallu adennill treth ar y gyfradd sylfaenol ar y swm a gyfrannwch. Dylech ddefnyddio Rhodd Cymorth dim ond os disgwyliwch dalu digon o Dreth Incwm neu Dreth Enillion Cyfalaf y DU yn y flwyddyn dreth **gyfredol** (nid blwyddyn y Ffurflen Dreth) i gwmpasu swm y dreth y bydd yr elusen yn hawlio'n ôl. Os na fyddwch yn talu digon o dreth yn y flwyddyn dreth gyfredol, yna byddwn yn gofyn i chi dalu'r gwahaniaeth (fel arfer drwy ei gynnwys yng nghyfrifiad treth y flwyddyn ddilynol).

9 **Os nad oes gennych gyfrif banc neu gyfrif cymdeithas adeiladu**

Yr unig dro y byddwn yn anfon siec i gyfeiriad eich cartref fydd os na fydd gennych gyfrif banc neu gymdeithas adeiladu – sy'n golygu y bydd yn rhaid i chi agor un er mwyn cael eich ad-daliad. Mae nifer o gyfrifon syml ar gael bellach, felly ni ddylai fod yn anodd agor cyfrif. Os oes gennych broblem ynglŷn â hyn yna cysylltwch â ni.

Enw eich cynghorydd treth

15 **Enw eich cynghorydd treth**

Nodwch enw eich cynghorydd treth ond os yw ef/hi yn gweithio i ffyrm neu gwmni, nodwch enw'r ffyrm neu'r cwmni.

Os ydych am i ni drafod eich materion treth gyda'ch cynghorydd (eich cyfrifydd, cynghorydd treth, cyfaill neu berthynas), yn gyntaf rhaid i chi ein hawdurdodi ar wahân yn ysgrifenedig neu ar-lein i wneud hynny. **Ni** fyddwn yn ystyried bod nodi eu manylion ym mlychau 15 i 18 neu yn y blwch 'Unrhyw wybodaeth arall' yn gyfystyr â rhoi'r awdurdod hwnnw.

Llofnodi eich ffurflen a'i dychwelyd

20 **Os ydy'r Ffurflen Dreth hon yn cynnwys ffigurau dros dro neu rhai sydd wedi'u hamcangyfrif**

Ffigurau dros dro

Peidiwch â methu'r dyddiad cau ar gyfer cyflwyno oherwydd eich bod yn aros am ffigurau terfynol. Yn lle hynny rhowch ffigurau dros dro a gwnewch yn siŵr eich bod yn cyflwyno'r ffigurau terfynol cyn gynted a bo modd. Gellir codi cosb arnoch os nad oedd gennych resymau da dros gyflwyno ffigurau dros dro neu os rhoesoch rhai afresymol. Ni fyddwn yn ystyried:

- pwysau gwaith (arnoch chi neu eich cynghorydd treth)
- cymhlethdod eich materion treth

yn rhesymau da dros ddefnyddio ffigurau dros dro. Rhowch fanylion ynglŷn â rhifau'r blychau ac adrannau eich Ffurflen Dreth a effeithir yn y blwch 'Unrhyw wybodaeth arall', blwch 19 ar dudalen TR6 eich Ffurflen Dreth.

Amcangyfrifon (gan gynnwys prisiadau)

Mae amcangyfrifon a phrisiadau'n wahanol ac weithiau efallai na chânt eu hamnewid yn ddiweddarach. Dynodwch y ffigurau hyn – naill ai drwy roi 'X' mewn blwch penodol os gofynnir i chi wneud hynny, neu drwy roi gwybodaeth ynglŷn â nhw yn y blwch 'Unrhyw wybodaeth arall', blwch 19. Peidiwch â rhoi 'X' ym mlwch 20.

Os credwch fod eich amcangyfrifon yn ddibynadwy, er enghraifft, cyfrannau preifat o'ch treuliau busnes, ni fydd angen tynnu sylw atynt.

23 i 26

Os ydych wedi llofnodi ar ran rhywun arall

Bydd y rhain yn amgylchiadau eithriadol.

Mae'r gyfraith yn caniatáu ysgutor i lofnodi ffurflen am y cyfnod o 6 Ebrill hyd at ddyddiad marwolaeth yr ymadawedig.

Cysylltwch
- â ni drwy ffonio'r Llinell
- Gyswllt Gymraeg ar **0845 302 1489** neu'r
- Llinell Gymorth Saesneg ar **0845 9000 444** neu

ewch i **www.hmrc.gov.uk**

Awdurdodir y personau canlynol i gwblhau Ffurflen Dreth ar ran rhywun nad yw'n alluog yn feddyliol o'i deall hi:

- Derbynnydd a benodir gan y Llys Nawdd (Cymru a Lloegr)
- Curator Bonis a benodir gan Swyddfa Cyfrifydd y Llys (Yr Alban)
- Rheolwr a benodir gan y Swyddfa Gofal a Nawdd (Gogledd Iwerddon)
- Atwrnai a benodir o dan Bŵer Parhaus, wedi'i gofrestru yn y llys priodol; neu
- unrhyw berson a awdurdodir felly gan unrhyw un o'r llysoedd uchod.

Os na fyddwch wedi darparu tystiolaeth o'ch penodiad yn flaenorol, dylech amgáu'r dogfennau perthnasol gyda'r Ffurflen Dreth hon.

Dyddiad cau ar gyfer cyflwyno – i'ch atgoffa

Os na fyddwch wedi dychwelyd eich Ffurflen Dreth erbyn 31 Hydref ac os na fyddwch wedi cyflwyno ar-lein erbyn 31 Ionawr, efallai y bydd yn rhaid i chi dalu cosb o £100. I gyflwyno ar-lein ewch i **www.hmrc.gov.uk** a dewiswch *Cymraeg* a dilynwch y cyfarwyddiadau.

Os byddwch yn cyflwyno Ffurflen Dreth bapur sy'n hwyr, ni allwch osgoi'r gosb am gyflwyno'n hwyr drwy gyflwyno Ffurflen Dreth ar-lein hefyd.

Ym mis Rhagfyr byddwn yn anfon nodyn atgoffa ynghyd â slip talu. Os cyfrifwch fod treth yn ddyledus, anfonwch y taliad llawn gan ddefnyddio'r slip talu er mwyn ein cyrraedd erbyn 31 Ionawr 2009. Os gwnewch hyn, bydd yn sicrhau bod eich cosb o £100 yn cael ei ostwng i 'dim'. Bydd yn lleihau unrhyw log ac o bosib gordal y gallai fod rhaid i chi ei dalu.

Beth fydd yn digwydd nesaf

Ar ôl iddi gael ei phrosesu, efallai y byddwn yn gwirio eich Ffurflen Dreth yn fanylach a'i chymharu â gwybodaeth arall sydd gennym ar eich cyfer, er enghraifft oddi wrth eich cyflogwr neu eich banc. Os sylweddolwch fod rhywbeth o'i le, neu eich bod wedi hepgor rhywbeth o'ch Ffurflen Dreth, rhowch wybod i ni ar unwaith. Byddwn yn eich helpu i ddatrys y gwall.

Os digwydd i'ch Ffurflen Dreth fod yn anghywir, ac rydych wedi talu gormod o dreth, byddwn yn eich ad-dalu ynghyd â llog. Os yw'n anghywir ac os nad ydych wedi talu digon, byddwn yn gofyn am ragor ynghyd â llog ac o bosib cosbau (ond dim ond os buoch yn dwyllodrus neu'n esgeulus). Gellir eich erlyn hefyd os rhowch wybodaeth ffug.

Mae Taflenni Cymorth ar gael drwy ffonio'r Llinell Gyswllt Gymraeg ar 0845 302 1489 neu gallwch ei llwytho i lawr o'n gwefan yn www.hmrc.gov.uk

Ar gyfer tudalen TR 3 y Ffurflen Dreth

Taflen Gymorth 310	War widow's and dependant's pensions

Ar gyfer tudalen TR 4 y Ffurflen Dreth

Taflen Gymorth 347	Personal term assurance contributions to a registered pension scheme

Ar gyfer y tudalennau Gwybodaeth ychwanegol

Taflen Gymorth 237	Community Investment Tax Relief - Relief for individuals
Taflen Gymorth 320	Gains on UK life insurance policies
Taflen Gymorth 325	Other taxable income
Taflen Gymorth 340	Interest and alternative finance payments eligible for relief on qualifying loans and alternative finance arrangements
Taflen Gymorth 341	Enterprise Investment Scheme - Income Tax relief
Taflen Gymorth 342	Charitable giving
Taflen Gymorth 343	Accrued Income Scheme
Taflen Gymorth 344	Exempt employers' contributions to an overseas pension scheme
Taflen Gymorth 345	Pensions - Tax charges on any excess over the Lifetime Allowance and the Annual Allowance, and on unauthorised payments
Taflen Gymorth 346	Pension savings tax charges - guidance for members of overseas pension schemes that are not UK registered pension schemes

Ar gyfer y dudalen Cyflogaeth

Taflen Gymorth 201	Vouchers, credit cards and tokens
Taflen Gymorth 202	Living accommodation
Taflen Gymorth 203	Car benefits and car fuel benefits
Taflen Gymorth 205	Seafarers' Earnings Deduction
Taflen Gymorth 206	Capital allowances for employees and offices holders
Taflen Gymorth 207	Non-taxable payments or benefits for employees
Taflen Gymorth 208	Payslips and coding notices
Taflen Gymorth 210	Assets provided for private use
Taflen Gymorth 211	Employment - Residence and domicile issues
Taflen Gymorth 212	Tax equalisation
Taflen Gymorth 213	Payments in kind - assets transferred

Ar gyfer y tudalennau Hunangyflogaeth

Taflen Gymorth 220	More than one business
Taflen Gymorth 222	How to calculate your taxable profits
Taflen Gymorth 224	Farmers and market gardeners
Taflen Gymorth 227	Losses
Taflen Gymorth 229	Information from your accounts
Taflen Gymorth 232	Farm stock valuation
Taflen Gymorth 234	Averaging for creators of literary or artistic works
Taflen Gymorth 236	Foster carers and adult placement carers
Taflen Gymorth 238	Revenue Recognition in Service Contracts - UITF 40

Ar gyfer tudalennau Tanysgrifenwyr yn Lloyd's

Taflen Gymorth 240	Lloyd's underwriters

Ar gyfer y tudalennau Eiddo yn y DU

Taflen Gymorth 223	Rent a Room for traders
Taflen Gymorth 250	Capital allowances and balancing charges in a rental business
Taflen Gymorth 251	Agricultural land

Ar gyfer y tudalennau Tramor

Taflen Gymorth 260	Overlap
Taflen Gymorth 261	Foreign tax credit relief: capital gains
Taflen Gymorth 262	Income and benefits from transfers of assets abroad or from Non-Resident Trusts
Taflen Gymorth 263	Foreign tax credit relief
Taflen Gymorth 321	Gains on foreign life assurance policies

Ar gyfer y tudalennau Ymddiriedolaethau ac ati

Taflen Gymorth 270	Trusts and settlements - income treated as the settlor's

Ar gyfer tudalennau Crynhoi Enillion Cyfalaf

Taflen Gymorth 276	Incorporation relief
Taflen Gymorth 277	Trusts with settlor interest and trusts for the vulnerable: taper and losses
Taflen Gymorth 278	Temporary non-residents and Capital Gains Tax
Taflen Gymorth 279	Taper relief
Taflen Gymorth 280	Rebasing - assets held at 31 March 1982
Taflen Gymorth 281	Husband and wife, civil partners, divorce, dissolution and separation
Taflen Gymorth 282	Death, personal representatives and legatees
Taflen Gymorth 283	Private residence relief
Taflen Gymorth 284	Shares and Capital Gains Tax

Taflen Gymorth 285	Share reorganisations, company take-overs and Capital Gains Tax
Taflen Gymorth 286	Negligible value claims and Income Tax losses on disposals of shares you have subscribed for in qualifying trading companies
Taflen Gymorth 287	Employee share and security schemes and Capital Gains Tax
Taflen Gymorth 288	Partnerships and Capital Gains Tax
Taflen Gymorth 290	Business asset roll-over relief
Taflen Gymorth 292	Land and leases, the valuation of land and Capital Gains Tax
Taflen Gymorth 293	Chattels and Capital Gains Tax
Taflen Gymorth 294	Trusts and Capital Gains Tax
Taflen Gymorth 295	Relief for gifts and similar transactions
Taflen Gymorth 296	Debts and Capital Gains Tax
Taflen Gymorth 297	Enterprise Investment Scheme and Capital Gains Tax
Taflen Gymorth 298	Venture capital trusts and Capital Gains Tax
Taflen Gymorth 299	Non-resident trusts and Capital Gains Tax
Taflen Gymorth 301	Calculation of the increase in tax charge on the capital gains from non-resident, dual resident and immigrating trusts

Ar gyfer y tudalennau Dibreswyl ac ati

Taflen Gymorth 300	Non-residents and investment income
Taflen Gymorth 302	Dual residents
Taflen Gymorth 303	Non-resident entertainers and sports persons
Taflen Gymorth 304	Non-residents - Relief under Double Taxation Agreements

Gwybodaeth bellach

Os oes gennych gŵyn

Am wybodaeth ynglŷn â'n gweithdrefnau cwyno ewch i **www.hmrc.gov.uk** a dewiswch *Contact us* ac yna ewch i *Complaints*.

Sut y byddwn yn defnyddio eich gwybodaeth

Deddf Diogelu Data
Mae Cyllid a Thollau EM yn Rheolydd Data o dan Ddeddf Diogelu Data 1998. Rydym yn cadw gwybodaeth at y dibenion a bennir yn ein hysbysiad i'r Comisiynydd Gwybodaeth, gan gynnwys asesu a chasglu treth a thollau, talu budd-daliadau ac atal a chanfod trosedd, a gallwn ddefnyddio'r wybodaeth hon at unrhyw un o'r dibenion hynny.

Efallai y cawn wybodaeth amdanoch gan eraill, neu efallai y byddwn yn rhoi gwybodaeth iddynt hwy. Os byddwn yn gwneud hyn, fe fydd yn ôl yr hyn y mae'r gyfraith yn ei chaniatáu yn unig, er mwyn:
- gwirio cywirdeb gwybodaeth
- atal neu ganfod trosedd
- gwarchod arian cyhoeddus.

Efallai y byddwn yn cymharu'r wybodaeth a dderbyniwn amdanoch â'r hyn sydd eisoes yn ein cofnodion. Gall hyn gynnwys gwybodaeth a roddwyd gennych chi, yn ogystal â chan eraill, megis adrannau neu asiantaethau eraill y llywodraeth ac awdurdodau treth a thollau tramor. Ni fyddwn yn rhoi gwybodaeth i unrhyw un y tu allan i Gyllid a Thollau EM oni bai bod y gyfraith yn caniatáu i ni wneud hynny. Am fwy o wybodaeth ewch i **www.hmrc.gov.uk** a defnyddiwch y cyfleuster *Chwilio* i ddod o hyd i'r adran *Deddf Diogelu Data*.

Arweiniad yn unig yw'r nodiadau hyn sy'n adlewyrchu'r sefyllfa ar adeg eu hysgrifennu. Nid ydynt yn effeithio ar eich hawl i apelio.

Cyhoeddwyd gan
Cyllid a Thollau EM
Rhagfyr 2007 © Hawlfraint y Goron 2008

CThEM 12/07 L20081

Cyllid & Thollau EM